

DOMINIKA-DINA URBANČIČ 1914–1999

Dne 12. 8. 1999 smo pospremili na poslednjo pot Dominiko-Dino Urbančič – medicinsko sestro, zdravstveno učiteljico in vzgojiteljico, dobitnico medalje Florence Nightingale, spoštovano kolegico. Radi smo jo poimenovali sestra Dina. Ti dve besedi sta sinonim za spoštljiv odnos do bolnika, izjemno intelektualno širino in etično trdnost. Dominika Urbančič se je rodila pred 85 leti v Knežaku, to je tam, kot je rekla sama, kjer gmajne opojno dišijo po travah, borih, brinjju in šipku. Kot otrok je bila deležna nežne, brezpogojne materine ljubezni in varnega zavetja modrega očeta. Velike otroške radosti in male skrbi je delila s številnimi sestrami in brati. Po končanem osnovnem šolanju, ki ga je bila, po zaslugi staršev, deležna v maternem jeziku, in srednji strokovni šoli in italijanskem jeziku, se je vpisala v Šolo za zaščitne sestre v Ljubljani. Takrat je odšla z doma za daljši čas. V njeno popotno torbo sta ji starša položila dobro doto: ljubezen do svojcev in doma, ljubezen do slovenstva, delavnost in naklonjenost do bolnikov. Po odlično opravljenem šolanju se je kot medicinska sestra zaposlila v Protitu-

berkuloznem dispanzerju v Pesjem pri Velenju, kasneje v enakem dispanzerju v Ljubljani, nakar je delala v internistični ordinaciji Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Poklicno in osebno je bila srečna. Obdobje otroštva in mladih let je imenovala milo ptico mladosti. Otroštvo je res studenec, h kateremu hodimo pit vse življenje. V zadnjih letih življenja ji je omenjeno obdobje pomenilo svetlobo in nežnost, ki ju je tako zelo potrebovala.

Med drugo svetovno vojno je negovala najtežje ranjence. Dr. Stanko Lajevec je o njej zapisal: »Človek, ki je videl toliko trpljenja, ki je videl umreti nešteto ranjencev, ki je pogledal pomanjkanju do dna, ima na življenje svoj pogled in svoja trdna stališča, ki včasih pripeljejo tudi v navzkrižja in nasprotja z drugimi. Tudi sestra Dina se je temu ali onemu zamerila, kar pa je ni oviralo, da ne bi šla premočrtno po poti, ki jo je spoznala za pravilno. Njena načelnost in vztrajnost ter velika želja pomagati vsakomur, predvsem pa bolnemu in ranjenemu, ki je pomoči najbolj potreben, sta ji prinesli ugled in priznanje.«

Od leta 1945 je bila ravnateljica Šole za medicinske sestre v Ljubljani, nato pa se je zaposlila na Oddelku za strokovno šolstvo pri takratnem Ministrstvu za ljudsko zdravstvo. Tvorno je sodelovala, ne le pri reševanju težkih materialnih in personalnih zadev zdravstvenih šol, ampak zlasti v vsebinskih učnih programih za nižje in srednje, kasneje pa tudi višje zdravstvene šole.

Zavedala se je, da le neprestano izobraževanje omogoča kakovostno delo. Preden je postala vodja oddelka za zdravstveno strokovno šolstvo pri Ministrstvu za ljudsko zdravstvo, je odšla na študij v tujino: za eno leto na Mednarodno univerzitetno šolo za vzgojo medicinskih sester v Toronto v Kanado, nato pa še na dopolnilno izobraževanje v London, Manchester in Edinburgh.

Kot štipendistka UNICEF-a je tudi hospitirala po zdravstvenih šolah in bolnišnicah Nizozemske, Danske in Švedske. Preučevala je sistem zdravstvenega šolstva, učne programe, metodiko teoretičnega in praktičnega pouka. Spričevala izobraževanja ji je tedanji Svet za šolstvo LRS nostrificiral s priznanjem izobrazbe višje stopnje. Strokovno delo je povezovala z udejstvovanjem v Svetovni zdravstveni organizaciji, v mednarodnih humanitarnih organizacijah in v stanovskih društvih. Tvorno je sodelovala zlasti v okviru tistih vsebin, ki so se nanašale na izobraževanje medicinskih sester in na področje zdravstvene vzgoje naroda.

Mnogi zdravstveni delavci, od bolničarjev do študentov medicine, se je spominjajo kot zahtevne učiteljice. Bila je učiteljica tiste vrste, ki seže učencu v srce že ob prvem srečanju, ga navduši za učno snov, spodbuja k razmišljanju in nagovarja k iskanju boljšega. Z lastnim zgledom nas je vzgajala k etični trdnosti in h kulturi sobivanja. Stalno izobraževanje, prizadevanje za dvig ravni zdravstvene nege bolnika, pobuda za izobraževanje medicinskih sester na višji stopnji, objavljanje strokovnih člankov, nega bolnih in ranjenih v vojnih razmerah, aktivno sodelovanje v SZO, humanitarnih organizacijah in strokovnih društvih so ji prinesli številna priznanja doma in v tujini. Medalja Florence Nightingale ji je bila najljubša. O tej slavni osebnosti je napisala mnogo občudujočih člankov. Pionirka sestrinstva je bila njena vzornica. Zrela leta sestre Dine so bila plodna. Kot pogumna ptica je premagovala daljave in širjave.

Kolikor je ljudi, toliko je življenjskih zgodb, v katerih se, kot po nekih naravnih zakonitostih, vrstijo uspehi in stiske, veselje in žalost. Vsak je poklican, da nosi svoj križ. V nekaterih ljudeh je moč, da hudo prelijejo v dobro.

V zadnjih letih delovne dobe je Dominika Urbančič kot učiteljica dosegla največ: bila je predavateljica zdravstvene nege bolnika na Medicinski fakulteti v Ljubljani.

Življenjske težave niso šle mimo nje. Deležna je bila obiska ptice, »ki kljuje srce od zore do mraka, od mraka do dne«. Težave je premagovala z delom. Ponovno se je vključila tudi v neposredno izvajanje zdravstvene nege bolnika. Pogosto je razmišljala: »Ali sem storila dovolj, da bi vsi zdravstveni delavci dojeli, da je za bolnika najboljše komaj dovolj dobro? Ali sem dovolj poudarjala potrebo po uravnoveženosti znanja, srčne kulture in delavnosti medicinske sestre?«

Ni ostala pri razmišljanju. Hotela je pridobljena znanja, spoznanja in izkušnje posredovati drugim. Skupaj s soavtorico sta napisali učbenik Osnove zdravstvene nege bolnika. Kultura odnosa do bolnika daje temu učbeniku izjemno kakovost in brezčasnost.

V pozni starosti jo je zapuščalo fizično zdravje. Težave je prenašala svojstveno, a pogumno. Sprejemala je dobro in

hudo. Vse je hotela doživljati jasno. Hotela je odločiti o sebi. Ni mledovala. Odprla je vrata svoje duše ptici zlomljenih kril.

In zdaj je odšla. Nekateri ljudje odidejo. Ta izraz uporabljamo za ljudi, ki so mi bili dragi, ki so bili drugačni od večine, ki se odločijo za odhod, ki so bili nekaj več. Dominika Urbančič je to bila.

Za poslednje slovo pa prosim milo ptico njene mladosti, pogumno ptico zrelih let in ptico dvomljivko, da podprejo ptico zlomljenih kril in da skupaj odletijo na poslednjo pot. Na pot k reki večnega življenja. Na zlati obali te reke čaka Dominikina mati, da jo sprejme v svoje naročje, kjer si bo odpočila. Matere vseh svetov zvesto in večno čakajo svoje otroke.

Kristina Čibašek

V SPOMIN VIDI FINK

Draga Vidka,

redko smo Te imenovali Vida. Kaj smo s tem hotele povedati? Morda to, da si bila nekaj posebnega. Nič krhkega ali v smislu pomanjševalnice – majhnega.

Veliko smo imele skupnega, predvsem – poklicno pot. Vedno trdimo, da ima vsako človeško življenje svojo pot. Usojeno nam je do smrti hoditi, hoditi in se na poseben način – boriti. Borba pomeni kljubovanje zmotam, hudobiji in slabim medčloveškim odnosom.

S posebnim znanjem si svojo enkratnost uveljavila v množici sodelavcev. Vedno si se prek zaprek podajala v nove možnosti. Bila si na pravem mestu ob pravem času in delala pravo stvar. Vse v korist zdravstveni negi.

Kolegice smo zelo spoštovale tvoj pogum.

Ko smo se pred mnogimi leti »spopadle« s posebnim strokovnim projektom, imenovanim *Nič nas ne sme presenetiti*, nas je to delo na poseben način povežalo. In tako smo ob tebi skrbi delile: Darja, Bara, Melanija, Polonca, pridružila se je tudi Petra in kasneje Meri. No, če bi na prste preštela, koliko nas je bilo, bi težko povedala število...

Bila si naša tolažnica takrat, ko je v medčloveških odnosih najbolj »škripalo«. Bila si tudi lepilo, kadar se nam je zdelo, da se je naš trud razletel na sto koščkov.

Nekatera organizacijska vprašanja so bila ledina. In tako smo orale ledino, se opogumljale in trdno živele za stroko.

Vsa zadnja leta pa so bila namenjena sobotnim srečanjem ob kavi. Temu bi lahko rekla: »Čas beži, sobote prihajajo in odhajajo, spomini pa ostajajo...«.

Ko se bomo jeseni zopet dobivale, ne bo tako kot v starih časih. Vemo pa zanesljivo, da bo Tvoj optimizem še naprej gonilna sila. Spominjale se Te bomo kot dobre kolegice.

George Bernard Shaw je napisal: »Ljudje, ki na tem svetu zmagujejo, so tisti, ki vstanejo in se ozrejo po okoliščinah, ki jim ustrezajo. Če jih ne najdejo, si jih ustvarijo.«

Verjemi, prav zaradi takih zmag si bila čudovita sodelavka.

Spomini so nekaj posebnega. Če so lepi, so DARILO. Hvaležne smo Ti za vsa darila.

Tako kot bi ti drugim želela, želimo me Tebi: »V tej tišini, v zelenju – počivaj v miru.«

Marjeta Rupar

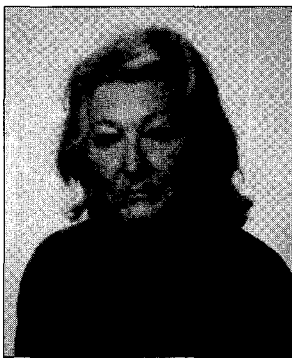
V ZAHVALO IN SLOVO NAŠI DRAGI KOLEGICI VIDI FINK

V soboto, 21. avgusta 1999 se je izteklo življenje naši spoštovani kolegici g. Vidi Fink.

Ko sva se nazadnje videli in govorili, je njen pogled izdal več kot njene besede. Bolezen, ki jo je zatajevala predolgo v sebi in se ji z močjo volje upirala, je bila močnejša in ji je žal mnogo prezgodaj zaustavila življenje. Niti sodobna medicina, prijatelji, sodelavci in kolegice bolni niso uspeli premagati.

Ob srečanju s smrtjo se vedno zavemo minjivosti in kratko odmerjenega življenja.

Res je, da smo se zadnjih deset let, odkar se je upokojila, redko srečevali, zato smo jo pa v pogovorih pogosto omenjali in se spominjali časa ter dogodkov na kirurgiji in v Kliničnem centru Ljubljana, ki jim je dajala svoj vzorec, pomen, sloves, spoštovanje in ugled.

Življenje jo je zaneslo v zdravstvo, posvetila se je poklicu medicinske sestre, katerega poslanstvo je zgledno in uspešno izpolnjevala ves čas.

V Kliničnih bolnicah v Ljubljani se je zaposlila leta 1959 na abdominalnem oddelku. Kot nadarjena, sposobna in iznajdljiva oseba se je usposabljala tako na bolniškem oddelku kot v operacijski aseptični dejavnosti, na travmatologiji, abdominalni in srčni kirurgiji. Imela je izjemen smisel za delo operacijske medicinske sestre.

Predpostavljeni in sodelavci so opazili njeno strokovnost, iznajdljivost, organizacijske sposobnosti in prijeten odnos do sodelavcev.

Njene sposobnosti so se potrdile, ko je bila med prvimi medicinskimi sestrami v reševalni ekipi, ki je bila poslana v potresu prizadeto Skopje. Tam je v nemogočih razmerah uspešno organizirala mobilno bolnišnico in prehransko enoto. Bila je edina slovenska medicinska sestra, ki je ob ameriški kolegici asistirala pri operaciji srca prof. dr. De Bakeyu in prof. dr. Košaku.

Njen prispevek pri reševanju ponesrečenih Angležev v letalski nesreči na Brniku je bil izjemen.

Zaradi visoke strokovne usposobljenosti in smisla za vodenje in delo z ljudmi je bila leta 1971 imenovana za vodilno medicinsko sestro inštrumentarko aseptične operacijske enote na kirurški kliniki.

V času projektiranja novega Kliničnega centra je tvorno sodelovala pri snovanju organizacije in delovanja centralnega operacijskega bloka.

Ob preselitvi kirurških oddelkov iz stare stavbe v novo stavbo na Zaloški 7 se je spremenila tudi organizacijska shema kirurške klinike. V tem času je bila nadzorna inštrumentarka operacijske enote na Travmatološki kliniki.

Sočasno je razvijala načrt za organizacijo, delovanje in opremo za intervencijsko mobilno ekipo zdravnikov in medicinskih sester za izredne razmere. Zaradi svoje inovativnosti in kreativnosti je pridobila podporo in vpliv pri vodstvu Kirurških služb in Kliničnega centra, ki sta jo imenovali za vodjo mobilne ekipe, ki je skrbela za organizacijo mobilne bolnice UKC ter oblikovala standarde za materialne rezerve za delovanje Službe za ljudsko obrambo v UKC.

Kasneje je postala svetovalka za sanitetno opremo pri izvajanju vojaških vaj in članica programske enote reševalnih služb Slovenije ter zvezne komisije za standardizacijo sanitetnega materiala.

Vse te strokovne, organizacijske in vizionarske sposobnosti je s pridom uporabila pri snovanju delovanja centralne urgentne dejavnosti v Kliničnem centru Ljubljana. Sodelovala je s profesorji zdravniki, arhitekti projektanti in izvajalci, dajala pobude, nasvete in predloge. Ko je bil Centralni urgentni blok kot skupna služba Kliničnega centra zgrajen, je bila imenovana za glavno medicinsko sestro.

Kot aktivna medicinska sestra je poleg nalog glavne medicinske sestre opravljala tudi funkcijo predsednice stanovalniške komisije v Kirurški službi, bila vrsto let idejni vodja in motor mobilne bolnišnice, organizirane za delovanje v izrednih razmerah, bila članica civilne zaščite, bila svetovalka za zdravstveno nego in opremo bolnišnic pri projektantski skupini Medico ing. za graditev bolnišnic in še kaj.

Svoje znanje in izkušnje je vrsto let prenašala na mlajše generacije kot učiteljica in vodja vaj ter seminarjev učencem in študentom zdravstvenih šol ter uvajala nove medicinske sestre v delo.

Bila je članica strokovnega medicinskega kolegija kirurških dejavnosti, kolegija glavnih medicinskih sester kirurških služb in kolegija glavnih medicinskih sester KC ter drugih komisij in delovnih teles.

Skrbela je za razvoj stroke zdravstvene nege in uvajala izboljšave pri delu. Kot prva je uvajala v delo nove instrumente, šivalne materiale in operacijsko perilo za enkratno uporabo, sodelovala pri uvajanju novih metod dela in ves čas sledila razvoju stroke v svetu.

Kollegice, zdravniki in sodelavci smo vedno spoštovali in cenili njene nasvete.

Bila je prijetna sogovornica in prijateljica, zahtevna in dosledna vodja, odlikovala se je po pravičnosti in zanesljivosti.

Za svoje dosežke in zasluge pri strokovnem in organizacijskem delu, pomembnem za splošni napredek države, je bila odlikovana z državnim odlikovanjem, redom zaslug za narod s srebrno zvezdo.

V svojem imenu in v imenu kolegic se g. Vidi Fink zahvaljujem za njene dosežke in prispevke k razvoju stroke zdravstvene nege.

Bila si izjemen človek!

Polona Zupančič

IN MEMORIAM

JOŽICA PIRC

*Če lahko preprečim
vsaj enemu srcu,
da se ne stre,
nisem živela zaman;
če enemu samemu
življenju olajšam bol ali
ublažim bolečino,
če onemogli taščici pomagam
nazaj v gnezdo,
nisem živela zaman.*

(Emily Dickinson)

Sončnega septembrskega dne smo se na ljubljanskih Žalah poslovili od upokojene učiteljice Višje šole za zdravstvene delavce, gospe Jožice Pirc.

Kot dolgoletna učiteljica na tedanji Višji šoli za zdravstvene delavce je pomagala pri vzgoji in izobraževanju generacij višjih medicinskih sester, ki v njej niso našle samo učiteljice, temveč tudi toplo čutečo dušo, ki je znala prisluhniti mnogim tegobam mladih ljudi. Ob lepih in bridkih izkušnjah študentskega življenja, še zlasti pa ob spoznavanju razočaranj, ki so jim bile izpostavljene študentke na kliničnih vajah, so hitro zaznale toplino, prijaznost in naklonjenost predavateljice in mentorice Jožice Pirc. Njena predavanja in vaje so bila zato tudi trenutki, ko si lahko pokramljal o čisto vsakdanjih težavah, radostih in ne nazadnje o najintimnejših skrivnostih odraščajočega življenja. Zato je bila med študenti izredno priljubljena.

Cenili in spoštovali so jo tudi študentje drugih oddelkov ter njeni sodelavci, s katerimi je prebila skoraj vse poklicno obdobje.

Jožica Pirc je bila rojena v Ljubljani, kjer je maturirala na gospodinjski šoli. Poučevala je na gospodinjskih šolah v Kranju in Mariboru, na Šoli za medicinske sestre v Mariboru, od leta 1950 pa na Višji šoli za zdravstvene delavce v Ljubljani.

V želji po strokovni rasti se je izobraževala doma in v tujini ter leta 1962 končala Višjo gospodinjsko šolo.

Bila je med začetniki izobraževanja višjih medicinskih sester na Slovenskem. Iz predmeta Gospodinjstvo in prehrana je razvila teoretične in praktične vsebine, ki jih medicinske sestre nujno potrebujemo za pomoč varovancu pri zadovoljevanju ene temeljnih človekovih potreb – prehranjevanju, v času zdravja in boleznih.

Študente je učila o dietni in zdravi prehrani, o organizaciji prehrane v bolnišnicah, o pomenu in pomoči pri aktivno-

sti prehranjevanja ter o načinu prenosa teoretičnih znanj v prakso.

Po njenem gledanju naj bi medicinske sestre obravnavale varovance pri zadovoljevanju osnovnih življenjskih potreb z veliko mero človečnosti.

Bila je cenjena strokovnjakinja s področja dietetike in zdrave prehrane v zdravstveni negi in v medicini. Zato je sodelovala s strokovnjaki s tega področja ter aktivno sodelovala na številnih strokovnih srečanjih doma in v tujini. Z mnogimi zdravniki in drugimi strokovnjaki je sodelovala

pri pripravi učbenikov, izdelavi diet, navodil, pri pisanju strokovnih člankov in prevodih tuje strokovne literature. Zavedala se je pomena zdrave prehrane in prehranjevanja v času bolezni, zato je tudi v časopisih objavljala poljudnostrokovne članke, navodila, recepte. Bila je častna članica Društva medicinskih sester in sodelovala v mnogih strokovnih združenjih.

Jožica Pirc je bila predana svojemu poklicu, medicinskim sestram, preko njih mnogim bolnikom, Višji šoli za zdravstvene delavce in nenehnemu ustvarjalnemu delovanju. Bivše sodelavke in mnoge generacije medicinskih sester jo ohranjajo v spominu kot velikega človeka. Bila je izredno delovna, poštena in vedno pripravljena na ustvarjalno sodelovanje.

Tudi po upokojitvi ni mirovala. Kljub dolgotrajni bolezni je pisala, prevajala in se predajala izobraževanju žensk v aktivnih kmečkih žena. Pod težo neozdravljive bolezni ni klonila, do zadnjega je ostala optimistična, aktivna, neodvisna, iskriava, predvsem pa polna človeške topline.

Takšne se je bomo radi spominjali!

Tita Sekavčnik, vms
mag. Marija Zaletel